

OBSAH

2 | SŠLV V SR

VEDECKÉ ŠTÚDIE

4 | Termín špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby verus dodatočné podporné opatrenia (Ivana Šuhajdová)

9 | Deklarácia zo Salamanky v kontexte aktuálneho inkluzívneho trendu (Viktor Lechta)

Z PRAXE

12 | Využívanie iPadu v logopedickej praxi (Magdaléna Romančíková)

PRIEKOPNÍCI

16 | Profesor Ferdinand Klein jubiluje (Marta Horňáková)

17 | Život a dielo prof. Gordošovej (Anna Borešová)

NEKROLÓGY

19 | Theodor Hellbrügge (Viktor Lechta)

19 | Vassné, Kovács Emöke (Anna Borešová)

INFORMUJEME VÁS

21 | Univerzita Eötvösa Loránda

v Budapešti udelila čestný doktorát prof. Viktorovi Lechtovi (Blanka Kudláčová, Ladislav Požár)

22 | Slovenská prezentácia na 14. svetovom kongrese muzikoterapie v Kremse (Margaréta Osvaldová)

RECENZIE

23 | Anna Kucharská a kol.: Školní speciální pedagog (Veronika Dolejš)

24 | Oldřich Müller (ed.): Terapie ve speciální pedagogice (Barbara Králiková)

25 | Petr Kulíšták a kol.: Případové studie z klinické neuropsychologie (Katarína Jariabková)

26 | Miroslava Bartoňová: Inkluzívna didaktika v základnej škole se zretelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením (Bibiána Hlebová)

28 | Reinhilde Stöppler: Úvod do pedagogiky pri mentálnom postihnutí (Barbara Králiková)

PREDSTAVUJEME VÁM

30 | Krízové stredisko DÚHA (Dagmar Povodová)

Medzi najvýznamnejších maďarských špeciálnych pedagógov 20. storočia nesporne patrí prof. Gordošová.

Narodila sa 7. júla 1928 v Debrecíne. Rané detstvo prežívala v rodine zanietených dedinských učiteľov v malej osade obývanej lešnými robotníkmi, ktorí sa veľmi často stáhovali z miesta na miesto a ich rodiny a obydlia patrili k tým najchudobnejším. Boli to kalvíni, ku ktorým každú nedelu prichádzal zo susednej (strediskovej) obce pán farár. V tom období školy na vidieku boli väčšinou jednotriedky a v budove školy bol aj učiteľský byt. Samozrejme tu boli zaškolené aj deti s rôznymi špeciálnymi problémami.

V období jej narodenia, ale najmä po zániku Rakúsko – Uhorskej monarchie v Maďarsku, ešte v mnohých oblastiach pretrvávali zákony a nariadenia z predchádzajúceho obdobia. Bolo to aj v oblasti starostlivosti a vzdelávania detí s postihnutím. V tomto období boli v Maďarsku pomery v oblasti vzdelávania veľmi zložité. I napriek tomu sa zveľaďovali učiteľské ústavy, ktoré mali rôznu úroveň a tak isto aj rôzne požiadavky na kvalifikáciu. Väčšina dievčat z takzvaných „lepších rodín“ absolvovala učiteľské vzdelanie. Tak to bolo aj v prípade prof. Gordošovej, keďže veľmi skromné materiálne podmienky rodiny jej nedovoľovali uchádzať sa o medicínske vzdelanie. Pri jednej príležitosti, kedy sa už aj v príprave učitellek hovorilo o vzdelávaní ľudí s hendikepom (a v Maďarsku sa používal výraz „liečebná pedagogika“), sa rozhodla pre tento odbor, ktorý jej podľa názvu pripomínať možnosť liečenia.

V roku 1947 zmaturovala na kalvínskom cirkevnom učiteľskom ústave v Debrecíne a zapísala na Liečebnopedagogickú učiteľskú vysokú školu v Budapešti. Po ukončení štúdia v roku 1950 získala liečebno-pedagogický (takzvaný profesorský) diplom. V tomto období sa zoznámila s poprednými a aj v zahraničí uznávanými odborníkmi, akými boli Gustáv Bárczi, Pál Ranschburg, József Vértes a neskôr aj Flóra Kozmutzová (manželka známeho spisovateľa Gyulu Illyésa). „Flóra néni“ mala dlhé roky veľký vplyv na jej vedecký rast a vedecko-organizačné pôsobenie – aj v období, keď zastávala funkciu dekanky Vysokej školy.

Od samého jej rozhodnutia stať sa liečebnou pedagogičkou mal na ňu veľký vplyv aj Gustáv Bárczi. Hneď po prvom stretnutí objavil v nadanej, usilovnej a ambicioznej adeptke budúcu poprednú predstaviteľku maďarskej liečebnej pedagogiky. Pre mladú študentku sa zasa G. Bárczi stal vzorom pre svoj ľudský prístup k problematike ľudí s postihnutím a neskôr aj vo vedeckej oblasti, keď sa venoval problematike kortikálnej hluchoty.

V tom období ešte neboli k dispozícii vysokoškolské učebnice ani skriptá, takže študenti si osvojovali potrebné poznatky najmä na základe prednášok (ktoré často vychádzali z bezprostrednej praxe vyučujúcich) a z vlastných poznámok vynikajúcich odborníkov (Ranschburg, Vértes, Kozmutzová atď.), prípadne niektoré prednášky mali možnosť absolvovať i na lekárskej fakulte. Prof. Gordošová si preto veľmi rýchlo uvedomila, že študenti potrebujú aspoň základnú literatúru a na základe dostupných domácich a zahraničných prameňov napísala prvé skriptá základov liečebnej pedagogiky. S nebývalým záujmom sa venovala aj historickým prameňom. Postupne, s rozširovaním jej vedeckého záujmu, vznikali jej diela „Základy a dejiny liečebnej pedagogiky“ a nакoniec aj „Liečebnopedagogická andragogika“¹.

Aj jej organizačné schopnosti boli obdivuhodné. Už ako študentka sa stala riaditeľkou Internátu A. Császára, kde boli ubytované študentky liečebnej pedagogiky. Neskôr bola poverená zorganizovaním celého študijného oddelenia na Vysokej škole a po získaní diplому hneď nastúpila na Ministerstvo školstva ako referentka pre liečebnú pedagogiku (1950 – 1953). V roku 1961 ako vedecká aspirantka Maďarskej Vedeckej Akadémie získala titul CSc. Odtedy až do odchodu do dôchodku, ale aj neskôr, v dôchodkovom veku pôsobila v rôznych funkciách na Vysokej škole (1956 – 1962 odborná asistentka, 1956 – 1968 prodekaná, od roku 1962 docentka, od roku 1970 vysokoškolská profesorka, vedúca Katedry „Teoretické základy liečebnej pedagogiky“ 1963 – 1992, medzitým v rokoch 1980 – 1988 bola dekanou). Aj ako emeritná profesorka po odchode do dôchodku v r. 1992 mala nadálej k dispozícii svoju pracovňu vybavenú najnovšou komunikačnou technikou a možnosťou pokračovať vo vedeckej práci, tridať a systematizovať svoju rozsiahlu publikáčnú činnosť atď.

Málo vysokoškolská pedagogička, vedecká pracovníčka a neúnavná organizátorka a objaviteľka vždy

*1 Dlhé roky sa aj u nás používali jej Základy liečebnej pedagogiky (preložili Vašek a Lechta).

ANNA GORDOŠOVÁ

nových a nových oblastí na pomoc ľuďom s hendikepom vychovala za svojho 60-ročného pôsobenia niekoľko generácií liečebných pedagógov, ktorí sa s takou istou záujetenosťou ako ona sama venovali odboru. Vždy sledovala ich kroky a ostávala s nimi v spojení, takže sa nikdy nevzdialila od praxe a bola vzorom svojou informovanosťou a ochotou pomáhať pri častých návštavách rôznych zariadení.

Vedecká literárna pozostalosť prof. Gordošovej zahŕňa druhú polovicu 20. storočia a prvých 10 rokov 21. storočia, ktoré pre maďarskú liečebnú pedagogiku znamenajú nové postavenie vo vzdelávacom systéme, kedy vznikla Liečebnopedagogická fakulta Gustáva Bárczího v rámci renomovanej Univerzity Eötvösa Loránda. V rozsiahnej publikácii „Dejiny vzdelávania maďarských liečebných pedagógov“ (461 s.) vydanej pri príležitosti centenária Vysokej školy G. Bárczího vytvorila na základe neúnavného štúdia archívnych materiálov, (knížnice, archívy, kro-

niky, právne a pedagogické normy, údaje zo zachovalých knižničných a časopiseckých diel, výročné správy, učebné pomôcky...), ako aj zákonov a ministerských nariadení jedinečné dielo, ktoré nemá obdobu ani v zahraničí.

Autorka v tejto publikácii vymenúva všetky odbory, ktoré zastrešuje liečebná pedagogika spolu s ich krátkou charakteristikou a platnosťou diplomov získaných štúdiom jednotlivých odborov. Sú to okrem učiteľskej a výchovávateľskej spôsobilosti riadenej najmä rezortom školstva (všetky druhy špeciálnych škôl, liečební pedagógovia v integrovaných triedach, domovoch mládeže ako asistenti učiteľov, poradne a iné), aj rôzne iné rezorty, najmä zdravotníctva (logopédi, terapeuti) a sociálnej starostlivosti (sociálni pracovníci, terénni sociálni pracovníci, sociálne domovy a zariadenia - chránené bývania, chránené dieľne, rôzne nadácie a iné). Hodnotu tohto diela znásobuje skutočnosť, že siaha až do súčasnosti, kedy sa po niekoľko desaťročnom úsilí o vybudovanie samostatnej „Univerzity liečebnej pedagogiky“ dostalo vzdelávanie liečebných pedagógov na úroveň univerzitného vzdelávania v rámci samostatnej fakulty na Univerzite Eötvösa Loránda.

Nedoceniteľná je jej činnosť popri spomínaných aktivitách v Spoločnosti maďarských špeciálnych pedagógov (MAGYE), kde ako zakladajúca členka a čestná redaktorka časopisu „Gyógypedagógiai szemle“ pôsobila až do svojej smrti.

LITERATÚRA

- BÁNYI, CS., SZAUDER, E., ZÁSZKALICZKY, P. 2006. Gyógypedagógus – történetek. Beszélgetések a magyar gyógypedagógia félmúltjáról. Budapest, ELTE EÖTVÖS KIADÓ, 2006, 323 s. ISBN 963463886,
- BOREŠOVÁ, A., LECHTA, V. Gordosné dr. Szabó Anna - významné životné jubileum. Efeta, 2008, č.3, s.19.
- BOREŠOVÁ, A., LECHTA, V. 2013. In memoriam k nedožitým 85. narodeninám (Gordosné Dr. Szabó Anna. In EFETA, 2013, č. 3, s. 20.
- BOREŠOVÁ, A. 2004. Gyógyító pedagógia nevelés és terápia - recenzia. In Efeta, Budapest : Medicina Könyvkiadó Rt., 2004; 588s.; ISBN 963242757 2
- GORDOSNÉ DR. SZABÓ ANNA, 2000. A magyar gyógypedagogus képzés története. Budapest, ELTE B.G. Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, 2000, 461 s. ISBN 963-463-430-3.
- GORDOSNÉ DR. SZABÓ ANNA, 2004. Bevezető - általános gyógypedagógiai ismeretek. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 2004, 270 s. ISBN 963-19-5351-3.
- Gyógypedagógiai Szemle. 2013. Emlékkötet Gordosné dr. Szabó Anna tiszteletére. Különszám, HU ISSN 0133 – 1108.